

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»

Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС)

навчальної дисципліни «Експериментальна психологія та основи
психологічних досліджень»
на 2024/2025 навчальний рік

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма здобуття освіти	очна
Рік підготовки, семестр	3 рік/5 семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	5/150
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульний контроль
Мова викладання	українська
Розміщення курсу	Google classroom

2. Інформація про викладача

1. Викладач: *Мельник Марина Юріївна*, доцент кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидат педагогічних наук, старший дослідник.

Робочий кабінет (№102).

2. Віртуальний офіс: e-mail: m.melnyk@istu.edu.ua, посилання на вебінар Google Meet в Google classroom, графік консультацій: вівторок 15:00-17:00.

Більше інформації про викладача можна знайти на сторінці [кафедри](#) офіційного сайту Університету.

3. Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: ознайомлення із методологією і методами експериментального дослідження психічних процесів і явищ, набуття вмінь і навичок експериментального дослідження психіки.

ознайомлення студентів з базовими знаннями:

- історичних причин та наукових передумов запровадження експерименту в психології;
- особливостями експериментального методу у психології на сучасному етапі;
- методологією проведення експериментально-психологічного дослідження;
- етики проведення психологічного дослідження.

формування умінь:

- застосовувати та пояснювати основні поняття та категорії експериментальної психології;

- проводити аналіз, систематизацію та опис вихідної інформації про досліджувану систему та умови експерименту;
- оцінювати валідність проведених психологічних експериментів, достовірність отриманих результатів і можливість їхнього застосування у психологічній практиці.

● **розвиток у здобувачів таких комунікаційних навичок:**

- аргументовано висловлювати і відстоювати власну думку у обговорюванні дискусійних питань щодо актуальних проблем експериментальної психології;
- командної роботи при колективному обговоренні проблемних ситуацій та комплексних завдань.

формування здатності застосовувати знання та навички самостійно та відповідально:

- формування здатності самостійно обґрунтовувати та обирати стратегію експериментального дослідження на основі аналізу наявної інформації та моделювання можливих варіантів розвитку ситуації.

Внесок навчальної дисципліни у формування програмних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Навчальна дисципліна вносить вклад у формування таких компетентностей та досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньою програмою:

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

- СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).
- СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
- ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефхівців.

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Пререквізити: базові знання з загальної психології, здатність критично працювати з інформацією, здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку психології як науки, її місця у загальній системі наукових та практичних знань людства; вміння використовувати математичні методи обробки експериментальних даних.

Рекомендовані навчальні матеріали та ресурси

Основні:

1. Експериментальна психологія: [курс лекцій] / [уклад. О.В. Романенко]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 146 с.
2. Експериментальна традиція психології навчання в Україні / Шатирко Л. О. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 324 с.
3. Максименко С. Д. Експериментальна психологія. Київ: ЦУЛ, 2019. 360 с.
4. Колтунович Т. А., Чуйко Г. В., Чаплак Я. В. Соціально-психологічні експерименти : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 192 с.
5. Britt, M. A. Psych Experiments : From Pavlov's Dogs to Rorschach's INkplots, Put Psychology's Most Fascinating Studies to the Test. Avon, MA: Adams-Media, 2017. 341 p.
6. Jhangian I R. S., Chiang I-C. A., Cuttler C., Leighton D. C. Research Methods in Psychology. 4th edition. 2019. 446 p. URL: <file:///C:/Users/%D0%9F%D0%B0%D0%BD%D1%96%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BE/Downloads/Research-Methods-in-Psychology-1641401927.pdf>

Допоміжні:

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. Київ: МАУП, 2003. 120 с.
2. Волощук І. С. Технології дослідження освітніх проблем. Навчальний посібник. Київ, 2014. 783 с.
3. Галян О. І., Галян І. М. Експериментальна психологія. Навчальний посібник Київ: «Академвидав», 2012. 400 с.
4. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Київ: Професіонал, 2007. 259 с
5. Експериментальна психологія: навч. посібник / Уклад.: Н. М. Гуцуляк, М. М. Корнівська. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 88 с.
6. Копець Л. Класичні експерименти в психології. Навчальний посібник для студентів ВНЗ . Видавництво : Києво-Могилянська академія. Київ, 2020. 283с.
7. Максименко С., Носенко Е. Експериментальна психологія. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 359 с.
8. Турніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ : ДП "Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.

Інформаційні ресурси:

1. Міжнародний журнал рецензованих наукових досліджень з експериментальної психології: Journal of Experimental Psychology: General // <https://www.apa.org/pubs/journals/xge>
2. Міжнародний журнал рецензованих сучасних досліджень з експериментальної психології: Journal of Experimental Psychology: Applied // <http://surl.li/jumxf>
3. Міжнародний журнал рецензованих наукових досліджень з експериментальної психології: Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition // <http://surl.li/jumxj>
4. Міжнародний журнал рецензованих наукових досліджень з експериментальної психології: Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance // <http://surl.li/jumxu>
5. Міжнародний журнал рецензованих наукових досліджень з експериментальної психології: Quarterly Journal of Experimental Psychology // <https://journals.sagepub.com/home/QJP>

4. Організація вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Форми занять (найменування, кількість годин)	Форми контролю	Максимальна кількість балів
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНА БАЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ			
Тема 1. Передумови становлення й розвиток експериментального методу в психологічних дослідженнях			
	Лекція 1 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 1 – 2 год	Перевірка завдань самостійної роботи	8
	Самостійна робота – 5 год	Див. примітку	
Тема 2. Експериментальна психологія у загальному контексті наукового пізнання			
	Лекція 2 – 2 год.	Опитування	2
	Самостійна робота 1 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	8
Тема 3. Емпіричні методи дослідження психіки			
	Лекція 3 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 2 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	8
	Самостійна робота – 5 год	Див. примітку	
Тема 4. Експеримент як вид практичної діяльності дослідника: етапи та зміст психологічного експерименту			
	Лекція 4 – 2 год.	Опитування	2
	Самостійна робота – 5 год	Див. примітку	
Тема 5. Експеримент як вид практичної діяльності дослідника: гіпотези, вибірки, змінні			
	Лекція 5 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 3 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	7
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 6. Дослідницькі стратегії в експериментальній психології. Обстеження і обстежувальні шкали			
	Лекція 6 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 4 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	8
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 7. Побічна (незапланована) варіативність і стратегії її контролю			
	Лекція 7 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 5 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	7
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
	Разом поточна робота		60
	Модульний контроль 1 (2 год)	Комп'ютерне тестування	40
		Разом за кредитним модулем	100

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ І СТРАТЕГІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ ПСИХОЛОГІЇ			
Тема 8. Експериментальні плани			
	Лекція 8 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 6 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	4
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 9. Доекспериментальні та квазіекспериментальні плани			
	Лекція 9 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 7 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	4
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 10. Оцінка якості проведеного експерименту			
	Лекція 10 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 8 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	4
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 11. Соціально-психологічні аспекти психологічного експерименту			
	Лекція 11 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 9 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	5
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 12. Методологічні проблеми і стратегії досліджень в окремих розділах експериментальної психології			
	Лекція 12 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 10 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	5
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 13. Методологічні проблеми і стратегії досліджень в окремих розділах експериментальної психології			
	Лекція 13 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 11 – 2 год	Перевірка завдань самостійної роботи	5
	Самостійна робота – 6 год	Див. примітку	
Тема 14. Валідність та надійність психологічного експерименту			
	Лекція 14 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 12 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	5
	Самостійна робота – 5 год	Див. примітку	
Тема 15. Інтерпретація та оформлення результатів експерименту			
	Лекція 15 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 13 – 2 год.	Перевірка завдань самостійної роботи	5
	Самостійна робота – 5 год	Див. примітку	

Тема 16. Особливості проведення кореляційного дослідження			
	Лекція 16 – 2 год.	Опитування	2
	Практичне заняття 14 – 2 год	Перевірка завдань самостійної роботи	5
	Самостійна робота – 5 год	Див. примітку	
Разом поточна робота			60
	Модульний контроль 2 (2 год)	Комп'ютерне тестування	40
Разом за кредитним модулем			100

Примітка. Завдання та запитання з матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, включені до індивідуальних завдань та тестових завдань з модульного контролю.

5. Політика навчальної дисципліни

5.1. Політика щодо відвідування занять

- аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з розкладом, який розміщений на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Розклад](#));
- права, обов'язки та основні правила поведінки здобувачів освіти протягом навчання в Університеті регламентується [Правилами внутрішнього розпорядку для здобувачів](#).

5.2. Політика оцінювання навчальних досягнень здобувачів

- система, шкали та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Заводі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#);
- орієнтовані критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Орієнтовані](#) критерії). Разом із тим, практичні заняття оцінюються в залежності від складності завдання та досліджуваної теми і варіюють від 0 до 8 балів.

Критерії оцінювання завдань до практичних занять:

- **від 0 до 4** (де: 0 балів – не виконання відповідного завдання без поважних причин. 1 бал – виконання завдання та оформлення звіту зі значною кількістю помилок; здача завдання із запізненням без поважних причин. 2 бали – виконання завдання, оформлення та захист звіту з кількома негрубими помилками. 3-4 бали – виконане завдання характеризується підвищеною складністю; має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність);
- **0 до 5** (де: 0 балів – не виконання відповідного завдання без поважних причин. 1–2 бали – виконання завдання та оформлення звіту зі значною кількістю помилок; здача завдання із запізненням без поважних причин. 3 бали – виконання завдання, оформлення та захист звіту з кількома негрубими помилками. 4-5 балів – виконане завдання характеризується підвищеною складністю; має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність);
- **0 до 7** (де: 0 балів – не виконання відповідного завдання без поважних причин. 1–3 бали – виконання завдання та оформлення звіту зі значною кількістю помилок; здача завдання із запізненням без поважних причин. 4–5 балів – виконання завдання, оформлення та захист звіту з кількома негрубими помилками. 6–7 балів – виконане завдання характеризується підвищеною складністю; має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність);
- **0 до 8 балів** (де: 0 балів – не виконання відповідного завдання без поважних причин. 1–3 бали – виконання завдання та оформлення звіту зі значною кількістю помилок; здача завдання із

запізненням без поважних причин. 4–5 балів – виконання завдання, оформлення та захист звіту з кількома негрубими помилками. 6–8 балів – виконане завдання характеризується підвищеною складністю; має самостійний, творчий характер; роботі притаманна внутрішня послідовність, логічність і завершеність). При здійсненні оцінювання враховуються наявні штрафні бали для даного заняття.

Опитування складається з кількох тестів, що оцінюються визначеною кількістю балів. Якщо тест виконаний правильно, то здобувач отримує цю кількість балів, якщо неправильно, то нуль балів.

- Правила призначення заохочувальних балів. Заохочувальні бали: участь у міжнародних, всеукраїнських або інших заходах (конкурсах) за тематикою навчальної дисципліни – 5 балів; участь у роботі наукового гуртка кафедри «Психологічні студії» – 5 балів.

- Визначені силабусом навчальні завдання є обов’язковими для виконання здобувачами освіти. Розподіл балів за окремі завдання вказаний у розділі 5 «Організація вивчення навчальної дисципліни».

- Максимальна кількість балів за поточну роботу упродовж кредитного модуля становить 60 балів, мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового оцінювання кредитного модуля становить 30 балів; максимальна кількість балів за підсумкове оцінювання модульного контролю становить 40 балів;

- можуть бути визнані та зараховані (повністю чи частково) у межах навчальної дисципліни результати навчання, досягнуті здобувачем поза навчальними заняттями в ЗВО «МНТУ» через формальну освіту (на основі додатку до диплому чи академічної довідки), що регулюється [Положенням про організацію освітнього процесу](#), або неформальну, інформальну освіту (через процедуру визнання, яка регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти).

5.3. Політика щодо дедлайнів та перескладання

- усі передбачені програмою завдання мають бути виконані у встановлені викладачем терміни;

- робота, яка здається здобувачем менше ніж за п’ять робочих днів до модульного контролю без поважних причин, не перевіряється викладачем;

- здобувачу, який не здав роботу у встановлені терміни з поважних причин, надається можливість здати її після встановленого терміну за погодженням із викладачем;

- ліквідація академічної заборгованості відбувається у встановлені графіком освітнього процесу терміни та у порядку, передбаченим у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Заводі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.4. Політика дотримання принципів академічної етики та доброчесності

- здобувачі мають дотримуватись принципів академічної етики та доброчесності наведених у [Кодексі академічної етики](#) та [Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

- порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність, передбачену чинним законодавством та наведеним вище положенням;

- Університет визнає важливість різноманітності студентського контингенту і прагне до створення комфортного інклюзивного та справедливого середовища для навчання різних категорій здобувачів. Будь-яка поведінка (включно з переслідуваннями, сексуальними домаганнями, дискримінацією, розпалюванням ворожнечі), яка загрожує цій атмосфері, не допускається. Інформація про прояви такої поведінки учасниками освітнього процесу під час занять має бути негайно доведена до викладача навчальної дисципліни чи адміністрації Університету.

5.5. Політика оскарження результатів підсумкового контролю

Порядок оскарження результатів підсумкового контролю (кредитний модуль чи атестація) регулюється розділом 6 [Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.6. Політика комунікацій

Комунікації з викладачем:

- усі обов'язкові для виконання завдання з навчальної дисципліни, рекомендації до їх виконання, максимальна кількість балів та дедлайни викладені у розділі «Завдання» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі важливі повідомлення для здобувачів викладач розміщує у розділі «Стрічка» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі виконані завдання здобувач повинен завантажувати для перевірки до навчального курсу у Class Room;
- викладач перевіряє виконане здобувачем завдання протягом наступних трьох робочих днів після завантаження роботи та виставляє отриману оцінку до електронного журналу навчального курсу у Class Room;
- при проведенні заняття у форматі відеоконференцій камери здобувачів мають бути ввімкнені протягом усього заняття;
- індивідуальні консультації викладач надає здобувачам офлайн у приміщенні та за графіком, визначеними у силабусі, або онлайн у віртуальному офісі за визначеним графіком.

Комунікації в групі

Викладач заохочує дискусії із спірних питань та проблем, що розглядаються у межах навчальної дисципліни, висловлювання власної точки зору здобувачів на предмет їх вирішення. Обговорення та дискусії мають вестись у обстановці поваги до іншої точки зору, шанобливого ставлення до думок опонентів. Критика має бути конструктивною та обґрунтованою.

Силабус навчальної дисципліни складено доцентом кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, кандидатом педагогічних наук, старшим дослідником Мариною МЕЛЬНИК.

«Погоджено»

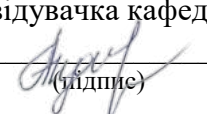
Гарант освітньої програми

(підпис)

Ксенія АНДРОСОВИЧ

Ухвалено рішенням кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук (протокол №1 від 29.08.2024 року)

Завідувачка кафедри

(підпис)

доктор психол. наук, Ксенія АНДРОСОВИЧ